ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 17.7.2006
COM(2006) 399 τελικό

2006/0135 (CNS)

Πρόταση

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία και για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο σε γαμικές διαφορές

(υποβληθείσα από την Επιτροπή)

{SEC(2006) 949}
{SEC(2006) 950}

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1) Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ ορίζει σαν στόχο την προοδευτική εγκαθίδρυση ενός χώρ ου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, κυρίως με τη θέσπιση μέτρων που υπάγον ται στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις. Δυνάμει του άρθρο υ 65 της Συνθήκης, η Κοινότητα θεσπίζει μέτρα στον τομέα της δικαστικής συνεργασί ας σε αστικές υποθέσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις στο μέτρο που είναι αναγκαία γι α την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Το άρθρο 65, στοιχείο β), κάνει ειδικά αναφορά σε μέτρα που στοχεύουν στην "προώθηση της συμβατότητας των κανόνων π ου εφαρμόζονται στα κράτη μέλη, όσον αφορά τη σύγκρουση νόμων και δικαιοδοσία ς".

Η εναρμόνιση των κανόνων σύγκρουσης νόμων διευκολύνει την αμοιβαία αναγνώρισ η των δικαστικών αποφάσεων. Το γεγονός ότι τα δικαστήρια των κρατών μελών εφαρ μόζουν τους ίδιους κανόνες σύγκρουσης νόμων για να προσδιορίσουν το εφαρμοστέο δίκαιο σε δεδομένη κατάσταση ενισχύει την αμοιβαία εμπιστοσύνη στις δικαστικές απ οφάσεις που εκδίδονται στα άλλα κράτη μέλη.[1]

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναφέρθηκε στο ζήτημα του εφαρμοστέου δικαίου σε υποθ έσεις διαζυγίου σε δύο περιπτώσεις. Το 1998, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βιέννης ζ ήτησε να εξεταστεί εντός πέντε ετών από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστε ρνταμ[2] η δυνατότητα εκπόνησης νομικής πράξης σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο σε θέματα διαζυγίου. Πιο πρόσφατα, τον Νοέμβριο 2004, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλε σε την Επιτροπή να υποβάλει, το 2005, Πράσινη Βίβλο σχετικά με τους κανόνες ιδιωτι κού διεθνούς δικαίου (σύγκρουση νόμων) σε υποθέσεις διαζυγίου.[3]

---

1 Πρόγραμμα μέτρων με προορισμό να τεθεί σε εφαρμογή η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των απο φάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, το οποίο θεσπίστηκε στις 30.11.2000, ΕΕ C 12 της 15.1.2000, σ. 1.

2 Πρόγραμμα δράσης της Βιέννης, που θεσπίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 3 Δεκεμβρίου 1998, ΕΕ C19 της 23.01.1999, σ. 1.

3 Πρόγραμμα της Χάγης: ενίσχυση της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκ ή Ένωση, που θεσπίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 4-5 Νοεμβρίου 2004.

Γενικό πλαίσιο

Η αυξημένη κινητικότητα των πολιτών στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης οδήγη σε σε αύξηση του αριθμού των «διεθνών» ζευγαριών, δηλαδή σύζυγοι διαφορετικής ιθ αγένειας, σύζυγοι που ζουν σε διαφορετικά κράτη μέλη ή που ζουν σε κράτος μέλος τ ου οποίου ένας εξ αυτών ή και οι δύο δεν είναι υπήκοοι. Λόγω του υψηλού ποσοστού διαζυγίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το εφαρμοστέο δίκαιο και η διεθνής δικαιοδοσία σε υποθέσεις διαζυγίου αφορούν σημαντικό αριθμό πολιτών κάθε έτος. Το τμήμα 3 τη ς συνημμένης αξιολόγησης αντικτύπου περιλαμβάνει στατιστικές για τον αριθμό διεθν ών διαζυγίων και γάμων στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ισχύουσες διατάξεις στον τομέα της πρότασης

Δεν υπάρχουν προς το παρόν κοινοτικές διατάξεις στον τομέα του εφαρμοστέου δικαί ου σε γαμικές διαφορές. Η πρώτη κοινοτική πράξη που θεσπίστηκε στον τομέα του οι κογενειακού δικαίου, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 του Συμβουλίου[4], θέσπισε κ ανόνες σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσε ων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας έναντι των κοινών τέκνων των συζύγων που εκδίδονται επ' ευκαιρία διαδικασιών γαμικών διαφορών. Η πράξη αυτή δεν περιελάμβανε εντούτοις κανόνες περί του εφαρμοστέου δικαίου.

Η έναρξη ισχύος του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου[5], ο οποίος κα τήργησε και αντικατέστησε τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2001 του Συμβουλίου από την 1η Μαρτίου 2005, δεν επέφερε καμιά τροποποίηση σε σχέση με το θέμα. Το ζήτημ α του εφαρμοστέου δικαίου δεν αναφέρθηκε κατά τις διαπραγματεύσεις αυτού του κα νονισμού, ο οποίος επανέλαβε σχεδόν αμετάβλητες τις διατάξεις περί γαμικών διαφορ ών του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 του Συμβουλίου.

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου επιτρέπει στους συζύγους να επι λέγουν μεταξύ διαφόρων εναλλακτικών κριτηρίων δικαιοδοσίας. Αφής στιγμής μια δι αδικασία γαμικής διαφοράς φθάνει ενώπιον των δικαστηρίων ενός κράτους μέλους, το εφαρμοστέο δίκαιο καθορίζεται βάσει των εθνικών κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαί ου του εν λόγω κράτους, οι οποίοι βασίζονται σε πολύ διαφορετικά κριτήρια.

Η πλειοψηφία των κρατών μελών καθορίζει το εφαρμοστέο δίκαιο σε συνάρτηση με μ ία κλίμακα κριτηρίων σύνδεσης που στοχεύουν να κατοχυρώσουν ότι η διαδικασία διέ πεται από την έννομη τάξη με την οποία εμφανίζει στενότερη σχέση. Άλλα κράτη μέλ η εφαρμόζουν συστηματικά τους εθνικούς τους νόμους ("lex fori") στις διαδικασίες γα μικών διαφορών.

Στόχοι της πρότασης

Ο συνολικός στόχος της παρούσας πρότασης είναι να δημιουργήσει ένα σαφές και πλ ήρες νομικό πλαίσιο στον τομέα των γαμικών διαφορών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και να εξασφαλίσει στους πολίτες δέουσες λύσεις όσον αφορά την ασφάλεια δικαίου, την προβλεψιμότητα, την ευελιξία και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Η παρούσα κατάσταση θα μπορούσε να δημιουργήσει σειρά προβλημάτων στις διαδικ ασίες γαμικών διαφορών διεθνούς χαρακτήρα. Οι σημαντικές διαφορές μεταξύ των εθ νικών δικαίων, όσον αφορά τόσο το ουσιαστικό δίκαιο όσο και τους κανόνες ιδιωτικο ύ διεθνούς δικαίου καταλήγουν σε έλλειψη ασφάλειας δικαίου. Λόγω των σημαντικών διαφορών μεταξύ των εθνικών κανόνων σύγκρουσης νόμων (εθνικοί κανόνες ιδιωτικο ύ διεθνούς δικαίου) και της πολυπλοκότητάς τους, είναι ιδιαίτερα δυσχερές, για τα «δι εθνή ζευγάρια» να προβλέψουν το εφαρμοστέο δίκαιο στη διαδικασία γαμικής διαφορ άς τους. Η μεγάλη πλειοψηφία των κρατών μελών δεν παρέχει στους συζύγους τη δυν ατότητα να επιλέξουν το εφαρμοστέο δίκαιο στις διαδικασίες γαμικών διαφορών. Αυτ ό μπορεί να οδηγήσει στην εφαρμογή δικαίου με το οποίο οι σύζυγοι έχουν μικρή σχέ

- **Συνοχή με τις άλλες πολιτικές και στόχος της Ένωσης**

Η πρόταση τηρεί τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αρχές που αναγνωρίζονται, ιδιαίτερα, από το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου. Ιδιαίτερα, στοχεύει να εξασφαλίσει την πλήρη τήρηση του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη όπως αναγνωρίζεται στο άρθρο 47 του Χάρτη.

2) Διαβούλευση των ενδιαφερομένων μερών και ανάλυση αντικτύπου

- **Διαβούλευση των ενδιαφερομένων μερών**

Η Επιτροπή, στις 14 Μαρτίου 2005, παρουσίασε μία Πράσινη Βίβλο σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο και τη διεθνή δικαιοδοσία σε υποθέσεις διαζυγίου[6]. Αυτή η Πράσινη Βίβλος έφερε στο φως ορισμένα κενά που παρατηρούνται στην ισχύουσα κατάσταση και προσδιόρισε διάφορες δυνατές λύσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων. Οι λύσεις συμπεριλάμβαναν τη διατήρηση του status quo, την εναρμόνιση των κανόνων σύγκρουσης νόμων, τη χορήγηση στους συζύγους της περιορισμένης δυνατότητας επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου, την αναθεώρηση των κριτηρίων διεθνούς δικαιοδοσίας που απαριθμούνται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, την αναθεώρηση του άρθρου 7 σχετικά με τις επικουρικές δικαιοδοτικές βάσεις, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, την παροχή στους συζύγους της περιορισμένης δυνατότητας να επιλέγουν το αρμόδιο δικαστήριο, την εισαγωγή της περιορισμένης δυνατότητας παραπομπής μιας υπόθεσης, και, τέλος τον συνδυασμό διαφόρων λύσεων.

Η Επιτροπή δέχτηκε περίπου 65 παρατηρήσεις ως απάντηση στην Πράσινη Βίβλο[7].

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, στη γνωμοδότησή της της 28ης Σεπτεμβρίου 2005 για την Πράσινη Βίβλο, χαιρέτισε την πρωτοβουλία της Επιτροπής.

Η Επιτροπή διοργάνωσε δημόσια ακρόαση, στις 6 Δεκεμβρίου 2005. Μία συνεδρίαση εμπειρογνωμόνων διοργανώθηκε στη συνέχεια στις 14 Μαρτίου 2006. Αυτές οι συζητήσεις πραγματοποιήθηκαν στη βάση ενός εγγράφου προβληματισμού που καταρτίστηκε από τις υπηρεσίες της Επιτροπής.

Η πλειοψηφία των απαντήσεων αναγνώριζε την ανάγκη ενίσχυσης της ασφάλειας δικαίου και της προβλεψιμότητας, την καθιέρωση περιορισμένης αυτονομίας των μερών και την αποτροπή της "εσπευσμένης προσφυγής στο δικαστήριο". Ορισμένοι ενδιαφερόμενοι εξέφρασαν ανησυχίες για το γεγονός ότι η εναρμόνιση των κανόνων σύγκρουσης νόμων θα υποχρεώσει τα δικαστήρια να εφαρμόζουν αλλοδαπό δίκαιο, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε καθυστερήσεις και συμπληρωματικά έξοδα όσον αφορά τις διαδικασίες γαμικών διαφορών.

Η διαβούλευση των ενδιαφερομένων μερών ελήφθη υπόψη κατά την προετοιμασία της παρούσας πρότασης.

---

6 COM (2005) 82 τελικό.

7 Οι απαντήσεις δημοσιεύονται στην ακόλουθη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/justice_home/news/consulting_public/news_consulting_public_en.htm

- **Συγκέντρωση και αξιοποίηση εμπειρογνωμοσύνης**

Δεν υπήρξε ανάγκη προσφυγής σε εξωτερικούς εμπειρογνώμονες.

- **Αξιολόγηση αντικτύπου**

Η Επιτροπή προέβη σε μελέτη αντικτύπου, την οποία επισυνάπτει στην πρόταση. Η μελέτη αντικτύπου προβλέπει τις ακόλουθες λύσεις: (i) τη διατήρηση του status quo, (ii) την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, (iii) την εναρμόνιση των κανόνων σύγκρουσης νόμων, συμπεριλαμβανομένης της περιορισμένης δυνατότητας των συζύγων να επιλέγουν το εφαρμοστέο δίκαιο, (iv) την αναθεώρηση του κανόνα γενικής δικαιοδοσίας του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, (v) την εισαγωγή περιορισμένης δυνατότητας των συζύγων να επιλέγουν το αρμόδιο δικαστήριο και (vi) την αναθεώρηση του κανόνα σχετικά με τις επικουρικές δικαιοδοτικές βάσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου.

Από την αξιολόγηση αντικτύπου προκύπτει ότι για την αντιμετώπιση των διαφόρων προβλημάτων είναι αναγκαίος ένας συνδυασμός κοινοτικών πράξεων. Η έκθεση προτείνει την αναθεώρηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, συμπεριλαμβανομένης της εναρμόνισης των κανόνων σύγκρουσης νόμων με περιορισμένη δυνατότητα των συζύγων να επιλέγουν το εφαρμοστέο δίκαιο, της αναστολής και αναθεώρησης του κανόνα σχετικά με τις επικουρικές βάσεις δικαιοδοσίας που προβλέπεται στο άρθρο 7.

Η Επιτροπή πραγματοποίησε αξιολόγηση αντικτύπου όπως προβλέφθηκε στο πρόγραμμα εργασίας, της οποίας το πρακτικό υπάρχει στην ακόλουθη διεύθυνση: http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/consulting_public/news_consulting_public_en.htm.

3) Νομικά στοιχεία της πρότασης

- **Νομική βάση**

Η νομική βάση της παρούσας πρότασης είναι το άρθρο 61, στοιχείο γ), της Συνθήκης το οποίο αναγνωρίζει στην Κοινότητα αρμοδιότητες να θεσπίζει μέτρα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις, όπως προβλέπονται στο άρθρο 65.

Το άρθρο 65 αναγνωρίζει στην Κοινότητα νομοθετικές αρμοδιότητες όσον αφορά τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις στο μέτρο π ου είναι αναγκαία για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Το άρθρο 65, στο ιχείο β), αναφέρει ρητά μέτρα που αποβλέπουν στην προώθηση της συμβατότητας των κανόνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη, όσον αφορά τη σύγκρουση νόμων και δι καιοδοσίας.

Η πρόταση αφορά διατάξεις δικαιοδοσίας και εφαρμοστέου δικαίου που παραμένουν αποκλειστικά στις καταστάσεις διεθνούς χαρακτήρα, όταν, για παράδειγμα, οι σύζυγοι ζουν σε διαφορετικά κράτη μέλη ή έχουν διαφορετική ιθαγένεια. Πληροί κατά συνέπει α την αξίωση της διασυνοριακής επίπτωσης του άρθρου 65.

Τα κοινοτικά όργανα διαθέτουν ορισμένα περιθώρια αξιολόγησης για να προσδιορίσο υν το κατά πόσον ένα μέτρο είναι απαραίτητο για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικ ής αγοράς. Η παρούσα πρόταση διευκολύνει την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγ οράς δεδομένου ότι θα καταργήσει όλα τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των πρ οσώπων τα οποία, σήμερα, βρίσκονται αντιμέτωπα με προβλήματα που οφείλονται σε διαφορές που υφίστανται μεταξύ των εθνικών δικαίων όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκ αιο και τη δικαιοδοσία στον τομέα των γαμικών διαφορών.

- **Αρχή της επικουρικότητας**

Οι στόχοι της πρότασης δεν μπορούν να επιτευχθούν από τα κράτη μέλη αλλά χρειάζο νται ενέργειες σε κοινοτική κλίμακα υπό τη μορφή κοινών κανόνων για τη διεθνή δικα ιοδοσία και το εφαρμοστέο δίκαιο. Οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας, όπως και ο ι κανόνες σύγκρουσης νόμων, πρέπει να είναι ταυτόσημοι για να επιτευχθεί ο στόχος τ ης ασφάλειας δικαίου και της προβλεψιμότητας για τους πολίτες. Μονομερής δράση ε κ μέρους των κρατών μελών θα αντέβαινε στο συγκεκριμένο στόχο. Δεν υπάρχει καμί α ισχύουσα διεθνής σύμβαση μεταξύ των κρατών μελών η οποία να αφορά το ζήτημα του εφαρμοστέου δικαίου στον τομέα των γαμικών διαφορών. Η δημόσια διαβούλευσ η και η αξιολόγηση αντικτύπου κατέδειξαν όλο το εύρος των προβλημάτων που αντιμ ετωπίζονται με την παρούσα πρόταση, τα οποία αφορούν χιλιάδες πολίτες κάθε έτος. Δεδομένου του χαρακτήρα και της κλίμακας του προβλήματος, οι στόχοι μπορούν να επιτευχθούν μόνο σε κοινοτικό επίπεδο.

- **Αρχή της αναλογικότητας**

Η πρόταση είναι σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας υπό την έννοια ότι περιορ ίζεται αυστηρά σε αυτό που είναι αναγκαίο για την επίτευξη των στόχων της. Οι προτε ινόμενοι κανόνες όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο και την παρέκταση περιορίζονται στο διαζύγιο και στον δικαστικό χωρισμό και δεν εφαρμόζονται στην ακύρωση γάμο υ.

Αναμένεται ότι η παρούσα πρόταση δεν θα δημιουργήσει οποιαδήποτε συμπληρωματι κά οικονομικά ή διοικητικά βάρη για τους πολίτες και ότι θα δημιουργήσει πολύ περιο ρισμένο συμπληρωματικό βάρος για τις εθνικές αρχές.

- **Επιλογή της πράξης**

Όσον αφορά το είδος νομοθετικής πράξης, ο χαρακτήρας και ο στόχος της πρότασης ε πιβάλλουν την προσφυγή σε κανονισμό. Η ασφάλεια δικαίου και η προβλεψιμότητα μ πορούν να επιτευχθούν μόνο μέσω σαφών και ενιαίων κανόνων. Οι προτεινόμενοι κα νόνες όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία και το εφαρμοστέο δίκαιο είναι επακριβείς κ αι λεπτομερείς και δεν απαιτούν μεταφορά στο εθνικό δίκαιο. Αν αφηνόταν στα κράτη μέλη οποιοδήποτε περιθώριο διακριτικής εφαρμογής αυτών των κανόνων, αυτό θα έθε τε σε κίνδυνο τους στόχους της ασφάλειας δικαίου και της προβλεψιμότητας.

4) Δημοσιονομικές επιπτώσεις

Η πρόταση δεν έχει επιπτώσεις στον κοινοτικό προϋπολογισμό.

5) Συμπληρωματικές πληροφορίες

- **Απλούστευση**

Η πρόταση προβλέπει την απλούστευση διοικητικών διαδικασιών για τους πολίτες και για τα νομικά επαγγέλματα.

Ιδιαίτερα, η εναρμόνιση των κανόνων σύγκρουσης νόμων θα απλουστεύσει σημαντικ ά την κατάσταση για τους ιδιώτες και τα νομικά επαγγέλματα, παρέχοντάς τους τη δυν ατότητα να προσδιορίζουν το εφαρμοστέο δίκαιο στη βάση ενός ενιαίου συνόλου καν όνων, το οποίο θα αντικαταστήσει τους εικοσιτέσσερις ισχύοντες εθνικούς κανόνες σύ γκρουσης νόμων.

Η πρόταση εγγράφεται στο μόνιμο πρόγραμμα της Επιτροπής για την ενημέρωση και την απλούστευση του κοινοτικού κεκτημένου.

- **Λεπτομερής επεξήγηση της πρότασης**

Κεφάλαιο ΙΙ – Διεθνής δικαιοδοσία

Άρθρο 3α

Η συγκεκριμένη διάταξη καθιερώνει την περιορισμένη δυνατότητα, για τους συζύγου ς, να προσδιορίζουν με κοινή συμφωνία το αρμόδιο δικαστήριο ("παρέκταση") στις δι αδικασίες περί διαζυγίου και δικαστικού χωρισμού. Αντιστοιχεί στο άρθρο 12 του καν ονισμού (ΕΚΑ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, το οποίο επιτρέπει στα μέλη να συμ φωνούν όσον αφορά την επιλογή του δικαστηρίου που είναι αρμόδιο για θέματα γονικ ής μέριμνας υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

Αυτή η ενίσχυση της αυτονομίας των μερών θα βελτιώσει την ασφάλεια δικαίου και τ ην προβλεψιμότητα για τους συζύγους. Οι ισχύοντες κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας δ εν επιτρέπουν στους συζύγους να ζητήσουν το διαζύγιο σε κράτος μέλος του οποίου μ όνον ένας εκ των δύο είναι υπήκοος, σε περίπτωση που απουσιάζει άλλο κριτήριο σύν δεσης. Ο νέος κανόνας θα βελτιώσει κυρίως την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τους σ υζύγους διαφορετικής ιθαγένειας παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να καθορίσουν, με κ οινή συμφωνία, ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια ενός κράτους μέλους του οποίου ένα ς εκ των δύο είναι υπήκοος. Αυτή η δυνατότητα εφαρμόζεται στους συζύγους που ζου ν σε ένα κράτος μέλος όπως και σε εκείνους που ζουν σε τρίτες χώρες. Οι σύζυγοι πο υ καθορίζουν ένα αρμόδιο δικαστήριο μπορούν επίσης να χρησιμοποιήσουν τη δυνατ ότητα να επιλέξουν το εφαρμοστέο δίκαιο κατ' εφαρμογή του άρθρου 20α.

Είναι αναγκαία η τήρηση ορισμένων τυπικών προϋποθέσεων για να εξασφαλιστεί ότι και οι δύο σύζυγοι έχουν επίγνωση των συνεπειών της επιλογής τους.

Η δυνατότητα επιλογής του αρμόδιου δικαστηρίου δεν εφαρμόζεται στις διαδικασίες π ου αφορούν την ακύρωση του γάμου, επειδή η αυτονομία των μερών στο συγκεκριμέν ο ζήτημα θεωρείται ως μη ενδεδειγμένη.

Τα άρθρα 4 και 5 τροποποιήθηκαν κατά τρόπον ώστε να ληφθεί υπόψη ο νέος κανόν ας σχετικά με την παρέκταση.

Το άρθρο 6 καταργήθηκε. Η δημόσια διαβούλευση κατέδειξε ότι η συγκεκριμένη διάτ αξη μπορεί να προξενήσει σύγχυση. Είναι εξάλλου περιττή, δεδομένου ότι τα άρθρα 3, 4 και 5 περιγράφουν τις συνθήκες υπό τις οποίες ένα δικαστήριο έχει αποκλειστική αρμοδιότητα όταν ένας εκ των συζύγων έχει τη συνήθη διαμονή του στην επικράτεια ε νός κράτους μέλους ή είναι υπήκοος ενός κράτους μέλους ή, στην περίπτωση του Ην ωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, έχει την "κατοικία" του/της στην επικράτεια ενό ς από αυτά τα δύο κράτη.

Άρθρο 7

Το άρθρο 7 κάνει τώρα αναφορά στους εθνικούς κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας στις καταστάσεις κατά τις οποίες οι σύζυγοι δεν έχουν τη συνήθη διαμονή τους στην επικρ άτεια ενός κράτους μέλους ή δεν έχουν την ίδια ιθαγένεια. Εντούτοις, οι εθνικοί κανό νες βασίζονται σε διαφορετικά κριτήρια και δεν εξασφαλίζουν πάντα αποτελεσματικά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τους συζύγους, παρά το γεγονός ότι αυτοί μπορούν να έχουν στενούς δεσμούς με το συγκεκριμένο κράτος μέλος. Αυτό μπορεί να καταλή ξει σε καταστάσεις κατά τις οποίες κανένα δικαστήριο στην ΕΕ ή σε κάποια τρίτη χώρ α να μην είναι αρμόδιο να αποφανθεί για αίτηση διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακ ύρωσης του γάμου. Μπορεί επίσης να οδηγήσει σε πρακτικές δυσκολίες όσον αφορά τ ην αναγνώριση διαζυγίου σε ένα κράτος μέλος, δεδομένου ότι απόφαση εκδοθείσα σε τρίτη χώρα δεν αναγνωρίζεται σε ένα κράτος μέλος σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου αλλά μόνον κατ' εφαρμογή των εθνικών κανόνων ή

2006/0135 (CNS)

Πρόταση

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία και για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο σε γαμικές διαφορές

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 61, στοιχείο γ), και το άρθρο 67 παράγραφος 1,

την πρόταση της Επιτροπής[8],

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου[9],

τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής[10],

Εκτιμώντας τα εξής:

(1) Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει ως στόχο τη διατήρηση και ανάπτυξη της Ένωσης ως χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, στο πλαίσιο του οποίου εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Προκειμένου να δημιουργήσει βαθμιαία έναν τέτοιο χώρο, η Κοινότητα θεσπίζει, μεταξύ άλλων, στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις, τα μέτρα τα οποία είναι αναγκαία για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

(2) Δεν υπάρχουν επί του παρόντος κοινοτικοί κανόνες στον τομέα του εφαρμοστέου δικαίου σε γαμικές διαφορές. Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, ορίζει κανόνες για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, αλλά δεν συμπεριλαμβάνει κανόνες για το εφαρμοστέο δίκαιο.

(3) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που πραγματοποιήθηκε στη Βιέννη στις 11 και 12 Δεκεμβρίου 1998 κάλεσε την Επιτροπή να εξετάσει τη δυνατότητα κατάρτισης νομικής πράξης για το εφαρμοστέο δίκαιο σε υποθέσεις διαζυγίου. Τον Νοέμβριο 2004, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να παρουσιάσει Πράσινη Βίβλο για τους κανόνες σύγκρουσης νόμων σε υποθέσεις διαζυγίου.

---

8 ΕΕ C [..] της [..], σ. [..].
9 ΕΕ C [..] της [..], σ. [..].
10 ΕΕ C [..] της [..], σ. [..].

(4) Η Επιτροπή, σύμφωνα με την πολιτική εντολή της, παρουσίασε, στις 14 Μαρτίου 2005, μία Πράσινη Βίβλο για το εφαρμοστέο δίκαιο και τη διεθνή δικαιοδοσία σε υπο θέσεις διαζυγίου. Αυτή η Πράσινη Βίβλος έδωσε λαβή για να διεξαχθεί ευρεία δημόσι α διαβούλευση για τις πιθανές λύσεις των προβλημάτων που μπορούν να προκύψουν από την παρούσα κατάσταση.

(5) Ο παρών κανονισμός πρέπει να δημιουργήσει ένα σαφές και πλήρες νομικό πλαίσιο σ τον τομέα των γαμικών διαφορών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και να εξασφαλίσει στους πολίτες κατάλληλες λύσεις όσον αφορά την ασφάλεια δικαίου, την προβλεψιμότητα, τ ην ευελιξία και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

(6) Με σκοπό να ενισχύσει την ασφάλεια δικαίου, την προβλεψιμότητα και την ευελιξία, ο παρών κανονισμός πρέπει να καθιερώσει τη δυνατότητα των συζύγων να συμφωνού ν για την επιλογή του αρμόδιου δικαστηρίου σε διαδικασίες διαζυγίου και δικαστικού χωρισμού. Πρέπει επίσης να αφήσει στα μέρη ένα ορισμένο περιθώριο ευελιξίας κατά την επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου στο διαζύγιο και στον δικαστικό χωρισμό. Αυτ ή η δυνατότητα δεν πρέπει να επεκταθεί στην ακύρωση του γάμου, η οποία συνδέεται στενά με τις προϋποθέσεις κύρους του γάμου και για την οποία η αυτονομία των μερ ών κρίνεται ως μη ενδεδειγμένη.

(7) Απουσία επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου, ο παρών κανονισμός πρέπει να θεσπίσει εναρμονισμένους κανόνες σύγκρουσης νόμων βασισμένους σε μία κλίμακα κριτηρίω ν σύνδεσης με σκοπό να εξασφαλίσει την ασφάλεια δικαίου και την προβλεψιμότητα και να αποτρέψει την "εσπευσμένη προσφυγή στο δικαστήριο". Αυτά τα κριτήρια σύν δεσης πρέπει να επιλεγούν κατά τρόπο που να εξασφαλίσει ότι οι διαδικασίες που αφ ορούν το δικαστήριο ή τον δικαστικό χωρισμό υπόκεινται σε δίκαιο με το οποίο ο γά μος έχει στενή σχέση.

(8) Λόγοι δημοσίου συμφέροντος μπορούν να δικαιολογήσουν τη δυνατότητα, σε εξαιρε τικές περιστάσεις, μη εφαρμογής του αλλοδαπού δικαίου σε δεδομένη υπόθεση όταν αυτό θα ήταν έκδηλα αντίθετο προς τη δημόσια τάξη του δικάζοντος δικαστή.

(9) Πρέπει να αναθεωρηθεί ο κανόνας των επικουρικών βάσεων δικαιοδοσίας κατά τρόπ ο ώστε να ενισχυθεί η προβλεψιμότητα και η πρόσβαση στη δικαιοσύνη των συζύγων διαφορετικής ιθαγένειας που ζουν σε τρίτη χώρα. Προς τον σκοπό αυτό, ο κανονισμό ς πρέπει να θεσπίσει εναρμονισμένο κανόνα όσον αφορά τις επικουρικές βάσεις δικαι οδοσίας για να επιτρέψει στα ζεύγη διαφορετικής ιθαγένειας να προσφύγουν σε δικασ τήριο κράτους μέλους με το οποίο έχουν στενούς δεσμούς λόγω της ιθαγένειάς τους ή της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής τους.

(10) Το άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου πρέπει να τροπο ποιηθεί για να εξασφαλιστεί ότι ένα δικαστήριο διαζυγίου που ορίζεται σύμφωνα με τ ο άρθρο 3α έχει εξίσου δικαιοδοσία σε θέματα γονικής μέριμνας που συνδέονται με τ ην αίτηση διαζυγίου, υπό την επιφύλαξη ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζοντ αι στο άρθρο 12 του εν λόγω κανονισμού, ιδιαίτερα η προϋπόθεση ότι η δικαιοδοσία εξυπηρετεί το ύψιστο συμφέρον του παιδιού.

(11) Πρέπει κατά συνέπεια να τροποποιηθεί ανάλογα ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003.

(12) Δεδομένου ότι οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης, δηλαδή η ενίσχυση της ασφάλει

ας δικαίου, της ευελιξίας και της πρόσβασης στη δικαιοσύνη στις διεθνείς διαδικασίες γαμικών διαφορών δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και μπορούν κατά συνέπεια, λόγω των διαστάσεών τους, να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η Κοινότητα μπορεί να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας που ορίζεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας όπως αυτή ορίζεται στο εν λόγω άρθρο, ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει αυτό που είναι αναγκαίο για την επίτευξη αυτών των στόχων.

(13) Ο παρών κανονισμός τηρεί τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αναγνωρισμένες αρχές, ιδιαίτερα, από το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου. Ιδιαίτερα, στοχεύει να εξασφαλίσει την πλήρη τήρηση του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη όπως αναγνωρίζεται στο άρθρο 47 του Χάρτη.

(14) [Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία γνωστοποίησαν σύμφωνα με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, το οποίο έχει προσαρτηθεί στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, την επιθυμία τους να συμμετάσχουν στην έκδοση για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού].

(15) Η Δανία, σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου για τη θέση της Δανίας, που προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, δεν συμμετέχει στη θέσπιση του παρόντος κανονισμού και ως εκ τούτου δεν δεσμεύεται από αυτόν και δεν υπόκειται στην εφαρμογή του.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 τροποποιείται ως εξής:

(1) ο τίτλος αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας καθώς και για το εφαρμοστέο δίκαιο σε γαμικές διαφορές "

(2) παρεμβάλλεται το ακόλουθο άρθρο 3α:

"Άρθρο 3α

Επιλογή του δικαστηρίου από τα μέρη σε διαδικασίες σχετικές με διαζύγιο και δικαστικό χωρισμό

1. Οι σύζυγοι μπορούν να συμφωνήσουν ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια ενός κράτους μέλους πρόκειται να έχουν δικαιοδοσία σε μεταξύ τους διαδικασία σχετικά με διαζύγιο ή δικαστικό χωρισμό υπό τον όρο ότι έχουν στενούς δεσμούς με το εν λόγω κράτος μέλος λόγω του γεγονότος ότι:

   (α) ισχύει οποιοδήποτε από τα κριτήρια δικαιοδοσίας που απαριθμούνται στο άρθρο 3, ή

(β) πρόκειται για τον τόπο της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής των συ ζύγων για μία ελάχιστη περίοδο τριών ετών, ή

(γ) ένας εκ των συζύγων είναι υπήκοος του εν λόγω κράτους μέλους ή, στις περιπτώσεις του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, έχει "domicile" του/της στην επικράτεια ενός εξ αυτών των δύο κρατών μελών.

2. Μία συμφωνία περί δικαιοδοσίας πρέπει να διατυπώνεται εγγράφως και να υπ ογράφεται και από τους δύο συζύγους το αργότερο κατά τη στιγμή της προσφ υγής στο δικαστήριο."

(3) Στα άρθρα 4 και 5, οι όροι "Άρθρο 3" αντικαθίστανται από τους όρους "Άρθρα 3 κα ι 3α".

(4) Το άρθρο 6 διαγράφεται·

(5) το άρθρο 7 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"Άρθρο 7

Επικουρικές βάσεις δικαιοδοσίας

Όταν κανένας εκ των συζύγων δεν έχει τη συνήθη διαμονή του στην επικράτεια ενό ς κράτους μέλους και δεν έχει κοινή ιθαγένεια ενός κράτους μέλους, ή, στην περίπτ ωση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας δεν έχουν το "domicile" τους στην επικράτεια ενός εκ των δύο αυτών κρατών μελών, τα δικαστήρια ενός κράτους μέλο υς έχουν δικαιοδοσία δυνάμει του γεγονότος ότι:

(α) οι σύζυγοι είχαν την κοινή προηγούμενη συνήθη διαμονή τους στην επικ ράτεια αυτού του κράτους μέλους για τουλάχιστον τρία έτη, ή

(β) ένας εκ των συζύγων έχει την ιθαγένεια αυτού του κράτους μέλους, ή, σ την περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, έχει το "domicile" του ή της στην επικράτεια ενός εκ των δύο αυτών κρατών με λών."

(6) Στο άρθρο 12, παράγραφος 1, οι όροι "Άρθρο 3" αντικαθίστανται από τους όρους " Άρθρα 3 και 3α".

(7) Παρεμβάλλεται το ακόλουθο κεφάλαιο ΙΙα:

"ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙα

Εφαρμοστέο δίκαιο σε υποθέσεις διαζυγίου και δικαστικού χωρισμού

Άρθρο 20α

Επιλογή δικαίου από τα μέρη

1. Οι σύζυγοι μπορούν να συμφωνήσουν να καθορίσουν το εφαρμοστέο δίκαιο σ ε διαζύγιο και δικαστικό χωρισμό. Μπορούν να συμφωνήσουν να καθορίσουν

ένα από τα ακόλουθα δίκαια:

(α) το δίκαιο του κράτους της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής των συ ζύγων στο μέτρο που ένας εξ αυτών συνεχίζει να διαμένει εκεί·

(β) το δίκαιο του κράτους ιθαγένειας ενός εκ των συζύγων, ή, στην περίπτω ση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, το δίκαιο του "domicile" ενός εκ των συζύγων·

(γ) το δίκαιο του κράτους στο οποίο οι σύζυγοι διαμένουν από τουλάχιστον πέντε έτη·

(δ) το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση.

2. Μία συμφωνία που καθορίζει το εφαρμοστέο δίκαιο πρέπει να καταρτίζεται εγ γράφως και να υπογράφεται και από τους δύο συζύγους το αργότερο κατά τη στιγμή της προσφυγής στο δικαστήριο.

Άρθρο 20β

Εφαρμοστέο δίκαιο απουσία επιλογής των μερών

Απουσία επιλογής σύμφωνα με το άρθρο 20α, το διαζύγιο και ο δικαστικός χωρισμό ς υπόκεινται στο δίκαιο του κράτους:

(α) στο οποίο οι σύζυγοι έχουν την κοινή συνήθη διαμονή τους, ή ελλείψει,

(β) στο οποίο οι σύζυγοι είχαν την τελευταία κοινή συνήθη διαμονή στο βαθ μό που ένας εξ αυτών συνεχίζει να διαμένει εκεί, ή ελλείψει,

(γ) του οποίου και οι δύο σύζυγοι είναι υπήκοοι ή, στην περίπτωση του Ην ωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, στο οποίο έχουν και οι δύο το "domicile" τους, ή ελλείψει,

(δ) στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση.

Άρθρο 20γ

Εφαρμογή του αλλοδαπού δικαίου

Όταν είναι εφαρμοστέο το δίκαιο ενός άλλου κράτους μέλους, το δικαστήριο μπορεί να προσφύγει στο Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις για να λάβει πληροφορίες σχετικά με το περιεχόμενο του συγκεκριμένου δικαίου.

Άρθρο 20δ

Αποκλεισμός της αναπαραπομπής

Εφαρμογή ενός δικαίου που ορίζεται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό νοείται η εφαρμογή των κανόνων του συγκεκριμένου δικαίου, εξαιρουμένων των κανόνων ιδι ωτικού διεθνούς δικαίου.

Άρθρο 20ε

Δημόσια τάξη

Η εφαρμογή μιας διάταξης του δικαίου που καθορίζεται από τον παρόντα κανονισμ ό μπορεί να αποκλειστεί μόνον εάν η εφαρμογή αυτή είναι προδήλως ασυμβίβαστη με τη δημόσια τάξη του δικάζοντος δικαστή."

Άρθρο 2
Έναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσ ημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Εφαρμόζεται από την 1η Μαρτίου 2008.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα στα κράτ η μέλη σύμφωνα με τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
[...]